

El volcà de Stromboli

Carles Cabrera

L'illa d'Stromboli és formada per un volcà de 926 m en activitat constant i situada a la mar Tirrena. És la més septentrional del grup de les illes Eòlies. Però *Stromboli terra di Dio* (1950) també és el títol d'un film protagonitzat per Ingrid Bergman en el paper de Karin, i produït, dirigit i amb argument del seu home, el director neorealista italià Roberto Rossellini (Roma, 1906 - 1977), autor de títols tan significatius per a la història del cinema com ara *Roma città aperta* (1945).

La protagonista, que prové d'una família acabada, és la vídua d'un oficial germànic. Tot fugint de l'Alemanya nazi, pogué deixar enrere Lituània amb uns documents falsos que acrediten ara la seva nacionalitat italiana. Encara que la seva idea inicial consistia a emigrar a països més pròspers com l'Argentina, solució que històricament havien emprès països europeus més aviat pobres com Itàlia o Espanya, accepta com a plat de segona taula la proposta de maridar amb Antonio, un milicià natural d'Stromboli que li ho ha demanat. En casar-se, els nuvis aniran a raure en aquesta roca de 12 km que és entre l'Eivissa dels anys 20 i la Sicília de *The Godfather* amb l'«entreteniment» que suposen els morts en aquesta darrera i amb l'aïllament que això comportarà per a la dona.

Els habitants d'aquella illa també fugen en la mesura que poden d'allà cap a la Península Itàlica com a punt intermedi abans de partir vers altres destinacions com els EUA o Austràlia com serà el cas de la tia d'Amèrica d'Antonio, que representà el tòpic de l'americà, el dels emigrants que partiren al Nou Món suposadament per enriquir-se però que, en realitat, tornen a casa més pobres que les rates per morir dignament amb la seva gent. Els illencs d'Stromboli són uns *morti de fame* que perden tot el que tenen cada dos per tres a causa de l'erupció del volcà i que només saben parlar d'erupcions com la de 1850 o la de 1944 perquè és una terra abocada a viure del passat.

El seu home i tots els strombolians parlen un dialecte estrany, propi de la seva illa, per tal com Itàlia és farcit d'un bon nombre de llengües embrionàries falsament considerades com a dialectes de l'italià i que no s'entenen entre elles. Aquesta diferència lingüística provocarà que el personatge d'Ingrid Bergman no sigui capaç d'entendre's amb els paisans del seu marit. La terra, a més a més, és dura i perillosa per tal com la població se situa a la falda del volcà d'Stromboli que, en qualsevol moment, pot entrar en erupció. En conseqüència, a l'illa no hi ha res més que una església i un grapat de cases reconstruïdes d'ençà de la darrera erupció. La religió, a Stromboli, hi conserva un pes enorme que ella no acata, i així, no entén que el seu marit besa la mà del capellà, entre altres coses, perquè ella no creu en Déu.

Karin retreu aviat a l'espòs que allò és una illa deserta, cosa que, a ell, li molesta en gran manera (si fos deserta, li etziba, no sentiries nadons que ploessin). Ell ja li havia advertit, abans de dur-la-hi, que la faria

anar viva, però la dona no és un ésser apocat com són les dones d'allà, i aviat sorgeix l'enfrontament entre tots dos, tema que suposa el nus central de la cinta.

Baldament en sentit estricte no podem considerar el metratge com a mostra del neorealisme italià que conreà Rossellini a la primera etapa de la seva producció, a *Stromboli* encara s'hi plasma l'ambient dels miserables *morti di fame* que deriva com a repercussió de l'esclat de la Segona Guerra Mundial i notables punts de contacte amb el moviment existencialista europeu perquè l'illa d'Stromboli, a Karin, no li farà gens el pes per tal com resulta un espai asfixiant del qual cercarà de fugir-ne contemplant la mar com a única via possible d'escapament. De fet, això, ensems amb el fet d'haver-hi nascut, és el que allibera Antonio, que surt cada dia a la mar a treballar en una de les barques de pescadors d'Stromboli, car és la principal ocupació de l'illa, i això disminueix en ell la sensació d'ofegament que tindria en cas contrari.

Després d'haver parlat amb el capellà, les paraules del qual són determinants, Karin realitza un esforç per adaptar-se a la terra decorant i pintant casa seva amb les flors i plantes que manquen a la silvestre Stromboli, però les dones ben tost la titllaran de desvergonyida només per no mostrar-se com altri i barrejar-se amb la modista, que tan mala fama arrossega a l'illa. D'ençà que els homes la veuen a ca la cosidora, totes la boicoten de valent. I el seu espòs, a qui la nova decoració tampoc li plau gaire, es pren molt malament això de trobar-la a ca la modista, i el conflicte esclata definitivament com un volcà, perquè en el fons tots dos personatges són igual de desgraciats. I a Antonio, els homes comencen a tractar-lo de banyut.

El pescador, mentrestant, se'ns havia revelat com un bon home que ha de penjar més del que li correspondria només per tenir-la contenta, i els diners que ell guanya amb la pesca els administra Karin. Ell, com la gent d'Stromboli, com el capellà, els homes de la vila, els emigrants, representen bones persones,

mentre que ella és una mala dona, una *femme fatale* i, per això, el sacerdot, que ho sap, procurarà que ningú els enxampin aferrats.

Karin mostra sempre una cara, però n'amaga una altra si no fan el que ella vol. Cert és que Antonio arribarà a pegar-li per tal de reconduir-la al bon camí, reddecora la casa com la tenia abans, la duu a missa, li fa portar el vel..., però les dones no l'accepten, i als homes, tampoc no els sembla bé que visiti Antonio a la feina i el distregui de la pesca. És quan ella, desesperada, amenaça amb anar-se'n de l'illa quan ell l'enclaustra a casa tancant-la amb fustes i tatxes. Karin, tanmateix, en fuig, i sedueix un altre home perquè la transporti a Ginosta, a l'altra banda d'Stromboli i on només es pot arribar per la mar o travessant el volcà amb la dificultat i perill que això implica. De Ginosta, en surten barques amb motor que la traslladaran fins a Messina, a Sicília... El metratge acaba de manera incerta, amb Karin prenyada i un final completament obert. ■